

KARIERNI RAZVOJ DIJAKOV NA PODROČJU SREDNJEGA STROKOVNEGA IZOBRAŽEVANJA V BIOTEHNIŠKEM CENTRU NAKLO

¹VERONIKA GORJANC, ²ANJA ŽNIDARŠIČ &

²MOJCA BERNIK

¹Biotehniški center Naklo, Naklo, Slovenija, e-pošta: veronika.gorjanc@bc-naklo.si.

²Univerza v Mariboru, Fakulteta za organizacijske vede, Kranj, e-pošta:
anja.znidarsic@um.si, mojca.bernik@um.si.

Povzetek Prispevek obravnava tematiko gradnje in oblikovanje kariere posameznika kot pomemben del njegovega razvoja. V Sloveniji temelj za gradnjo kariere posameznika predstavljajo izobraževalni sistemi, tako primarni, kot sekundarni in terciarni. Na osnovi teoretičnih spoznanj je bila izvedena raziskava med dijaki srednjega strokovnega izobraževanja o gradnji kariere v Biotehniškem centru Naklo, ki so že imeli izkušnjo z opravljanjem praktičnega usposabljanja z delom pri delodajalcu. Cilj raziskave je bil ugotoviti, ali starost dijakov vpliva na pričetek gradnje kariere in na zavedanje o tem, da lahko na praktičnem usposabljanju pridobivajo nova znanja in spretnosti, ki jim bodo v pomoč pri oblikovanju njihove kariere. Pri tem smo želeli od dijakov dobiti povratno informacijo o zavedanju pomembnosti ključnih kompetenc in poznavanju vsebin kariernih centrov. Rezultati raziskave so pokazali, da je eden od temeljnih gradnikov kariere dijakov praktično usposabljanje pri delodajalcih, pri katerih dijaki pridobivajo nova znanja, spretnosti in kompetence, ki so pomembne pri njihovi nadaljnji kariери.

Ključne besede:

kariera, karierni center, dijaki, trg dela, praktično usposabljanje z delom.

1 **Kariera posameznika**

Pojem kariera so na začetku obravnavali kot napredovanje posameznika iz nižjega v višji položaj v organizaciji (ZRSZ, 2015). Za tako napredovanje in uresničevanje zastavljenih ciljev posameznika je potreben načrtovan niz del in nalog v nekem časovnem okviru (Lipičnik, 1998). Skozi razvoj in proučevanje so kariero začeli enačiti z življenjsko potjo posameznika in jo obravnavali kot tranzicijsko, dinamično in fleksibilno pot, ki je usmerjena v različne smeri napredovanja in poteka celo življenje saj je odvisna od sprememb v socialnem in delovnem okolju posameznika (ZRSZ, 2015). Nekateri novejši teoretiki poenostavijo razlago o poimenovanju kariere, da vsak, ki se ukvarja z delom, že gradi kariero ob objektivnih in subjektivnih izkušnjah, povezanih z delom, ki zajemajo življenjsko pot posameznika (Greenhaus, Callanan in Godshalk, 2010).

Drobnič (2012) se navezuje na današnji hitro spreminjajoči svet in razlaga pojem kariere kot poklicni, zaposlitveni in življenjski pojem, ki predstavlja nujnost, da se je posameznik zmožen soočiti z neposrednimi spremembami v okolju in prilagoditev posameznika, da v današnjem času, tako kot je bilo nekoč, ne more načrtovati enega poklica in zaposlitve v eni organizaciji za celotno delovno obdobje. Zato je pomembno kot pravi Javrh (2011), da si posameznik izbere tako delo, v katerem bo zadovoljeval svoje interese, potrebe in uresničeval zastavljene karierne cilje, kar ga bo bogatilo v znanju, osebnem in delovnem razvoju.

2 **Izobraževanje v Biotehniškem centru Naklo**

Pri načrtovanju kariere ima zelo pomembno vlogo izobraževanje, saj pripomore k motivaciji posameznika za nove karierne cilje, poglobljanje in seznanitev z novimi znanji in spretnostmi na strokovnem področju. K temu pripomore tudi razmišljanje posameznika, če bo uspešen in bo dobro delal v šoli, bo imel večje priložnosti v življenju, večjo izbiro visokošolskih študijev in boljše poklicne možnosti, kar pa lahko vodi v večjo motivacijo pri izobraževanju in usposabljanju. (Kenny, Bhstein, Masse, Jackson in Rerry, 2006). S pridobivanjem splošnega znanja, ki je razumljeno kot vrednota, pridobivajo posamezniki splošno izobrazbo, ki jim omogoča, da postanejo kolikor je le mogoče svobodni ljudje, ne glede na poklic, ki ga opravljajo. Hkrati pa splošna izobrazba pripomore k doseganju strokovnih in poklicnih ciljev. (Kodelja, 2005)

Biotehniški center Naklo je sestavljen iz srednje šole, višje strokovne šole in medpodjetniškega izobraževalnega centra. V Biotehniškem centru Naklo izobražujejo v naslednjih programih (BC Naklo, 2018):

- nižje poklicni program: pomočnik v biotehnikih in oskrbi;
- srednje poklicni programi: gospodar na podeželju, cvetličar, vrtnar, pek, mesar in slaščičar;
- srednje strokovni programi: hortikulturni tehnik, kmetijsko-podjetniški tehnik, naravovarstveni tehnik in živilsko prehranski tehnik;
- poklicno-tehniški programi: hortikulturni tehnik, kmetijsko-podjetniški tehnik in živilsko prehranski tehnik;
- strokovna gimnazija;
- višja strokovna šola: naravovarstvo, upravljanje podeželja in krajine in hortikultura.

Vsako šolsko leto izobražujejo približno 900 dijakov, od tega se na strokovni gimnaziji izobražuje 21 % dijakov, na srednje strokovnem in poklicno-tehniškem izobraževanju 46 % dijakov in na srednje poklicnem področju 25 % ter nižje poklicnem 8 % vseh vpisanih dijakov. Dijaki v veliki večini prihajajo iz gorenjske regije, nekaj jih prihaja iz Ljubljane in širše okolice osrednje Slovenije.

3 Raziskava

3.1 Hipoteze

Na osnovi teoretičnih spoznanj smo želeli preveriti zavedanje kariernega načrtovanja in pomembnost ključnih kompetenc pri gradnji kariere dijakov Biotehniškega centra Naklo. Preverili smo tudi zadovoljstvo dijakov na praktičnem usposabljanju pri delodajalcih in pridobivanju novega znanja in kompetenc, ki so izjemnega pomena pri gradnji njihove kariere. S pomočjo raziskave smo potrjevali naslednje hipoteze:

RH1: Povprečno število izbranih aktivnosti v kariernem centru se razlikuje po izobraževalnih programih.

RH2: Mnenje dijakov, da so na praktičnem usposabljanju z delom pridobili nova strokovna znanja, je povezano z izobraževalnim programom.

RH3: Starost dijakov je povezana s samooceno posameznih ključnih kompetenc.

RH4: Mnenje dijakov, ali so svojo kariero začeli graditi že, ko so bili v 2. letniku prvič na praktičnem usposabljanju z delom, je povezano s starostjo.

RH5: Povprečno zadovoljstvo z izbiro delovišča se razlikuje med skupino dijakov, ki menijo, da so v času praktičnega usposabljanja z delom napredovali na strokovnem in osebnostnem področju in tistimi, ki menijo, da niso.

S pomočjo hipotez bomo dokazali pomembnost kariernega centra znotraj Biotehniškega centra Naklo in možnosti za njegov nadaljnji razvoj. Rezultati raziskave bodo v pomoč pri postavljanju nadaljnjih ciljev kariernega centra.

3.2 Instrument in spremenljivke

Instrument raziskovanja je bil anketni vprašalnik, ki smo ga razdelili med dijake 2., 3. in 4. letnika programov hortikulturni tehnik, kmetijsko-podjetniški tehnik, naravovarstveni tehnik in živilsko prehranski tehnik. Anketni vprašalnik je bil sestavljen iz več sklopov: karierni center in kariera dijakov, ključne kompetence in veščine, ki so pomembne za dijake v srednješolskem izobraževanju, tako na področju splošnega kot strokovnega izobraževanja in praktičnega usposabljanja z delom.

3.3 Vzorec

V raziskavi je sodelovalo 187 dijakov, od tega je bilo 82 dijakov (43,9 %) in 105 dijakinj (56,1 %). Glede na to, da smo anketirali dijake od 2., 3. in 4. letnika, je bila starost anketiranih od 16 do 20 let in sicer jih je bilo 67 (35,8 %) starih 16 in 17 let, 51 (27,3 %) 18 let, medtem ko je bilo 69 (36,9 %) dijakov starih 19 ali 20 let. Anketirali smo dijake 2., 3. in 4. letnika programov hortikulturni tehnik, kmetijsko-podjetniški tehnik, naravovarstveni tehnik in živilsko prehranski tehnik in glede na zastopanost po posameznih programih je ekvivalenten vpisu na posameznem področju. Zato je bila večina anketiranih dijakov iz spodaj navedenih izobraževalnih programov: kmetijsko-podjetniških tehnikov je bilo 65 (34,8 %), sodelovalo je

popolnoma enako število naravovarstvenih tehnikov 65 (34,8 %), sledili so jim živilsko prehranski tehniki 30 (16,0 %) ter hortikulturni tehniki, ki jih je bilo 27 (14,4 %). Iz 2. letnika je bilo anketiranih 71 (38 %) dijakov, 3. letnika 57 (30 %) in 4. letnika 59 (31,6 %).

4 Rezultati

S pomočjo izvedenega anketnega vprašalnika smo analizirali podatke s programom SPSS in prišli do rezultatov, ki so navedeni v nadaljevanju.

RH1: Povprečno število izbranih aktivnosti v kariernem centru se razlikuje po izobraževalnih programih.

H0: Povprečno število izbranih aktivnosti kariernega centra se razlikuje glede na izobraževalni program.

H1: Povprečno število izbranih aktivnosti kariernega centra se ne razlikuje glede na izobraževalni program.

V anketnem vprašalniku smo zastavili vprašanje, katere aktivnosti oz. teme bi dijake zanimalo in bi jih uporabljali. Dijaki so lahko izbrali več možnih odgovorov. Rezultati so prikazani v tabeli 1.

Tabela 1: Kontingenčna tabela za aktivnosti kariernega centra, ki bi dijake zanimale glede na izobraževalni program

Izobraževalni program		\$V7_skupaj					Skupaj
		Kariern o svetovan je dijakom.	Praktičn o izobraže vanje v Sloveniji -razpisi	Praktičn o izobraže vanje v tujini- razpisi	Predava nja in dogodki	Povezov anje z delodajal ci	
Hortikult urni tehnik	Št. enot	11	14	16	15	21	27
	%	40,7	51,9	59,3	55,6	77,8	
Živilsko prehransk i tehnik	Št. enot	19	16	17	17	17	30
	%	63,3	53,3	56,7	56,7	56,7	
Naravova rst-veni tehnik	Št. enot	48	33	41	31	43	57
	%	84,2	57,9	71,9	54,4	75,4	
Kmetijsk opodjetni -ški tehnik	Št. enot	36	42	35	33	42	62
	%	58,1	67,7	56,5	53,2	67,7	
Skupaj	Št. eno t	114	105	109	96	123	176

Hortikulturnim tehnikom je najpomembnejše oz. so največkrat izbrali povezovanje z delodajalci (77,8 %), praktično izobraževanje oz. razpisi v tujini (59,3 %) in Sloveniji (51,9 %) ter predavanja in dogodki (55,6 %), nekoliko manj pa karierno svetovanje dijakom (40,7 %). Živilsko prehranskim tehnikom je najpomembnejše karierno svetovanje dijakom (63,3 %), sledi povezovanje z delodajalci (56,7 %), predavanje in dogodki (56,7 %) ter praktično izobraževanje v Sloveniji (53,3 %) in tujini (56,7 %). Naravovarstvenim tehnikom je najpomembnejše karierno svetovanje dijakom (84,2 %), povezovanje z delodajalci (75,4 %) ter praktično izobraževanje v tujini (71,9 %), nekoliko manj pa praktično izobraževanje v Sloveniji (57,9 %) ter predavanja in dogodki (54,4 %). Kmetijsko-podjetniškim tehnikom je najpomembnejše povezovanje z delodajalci (67,7 %) ter praktična izobraževanja v

Sloveniji (67,7 %), sledijo karierno svetovanje dijakom (58,1 %), praktično izobraževanje v tujini (56,5 %) ter predavanja in dogodki (53,2 %).

Za ugotavljanje statistično značilnih razlik v povprečnem številu izbranih oz. zanimivih aktivnosti kariernega centra med izobraževalnimi programi smo uporabili analizo variance (ANOVA). Pripravili smo novo spremenljivko - število izbranih aktivnosti, s katero smo za vsakega dijaka izračunali, koliko ponujenih aktivnosti je izbral (tabela 2).

Tabela 2: Opisna statistika povprečnega števila izbranih aktivnosti

Opisna statistika	Št. enot	Povprečje	Std. odklon	95% interval zaupanja	
				Spodnja meja	Zgornja meja
Kmetijsko - podjetniški tehnik	64	2,8906	1,50256	2,5153	3,2660
Hortikulturni tehnik	28	2,8571	1,50835	2,2723	3,4420
Živilsko prehranski tehnik	30	2,8667	1,25212	2,3991	3,3342
Naravovarstveni tehnik	65	3,0154	1,65352	2,6057	3,4251
Skupaj	187	2,9251	1,51152	2,7071	3,1432

Vsi izobraževalni programi kmetijsko-podjetniški, hortikulturni, živilsko prehranski in naravovarstveni tehniki so v kariernem centru v povprečju izbrali 3 ponujene aktivnosti. Pogoj o enakosti varianc za test ANOVE je izpolnjen, saj variance niso statistično značilno različne ($p = 0,480 > 0,05$) pri 5% tveganju (tabela 3).

Tabela 3: Levenov test homogenosti varianc

Levenova statistika	Prostostne stopnje 1	Prostostne stopnje 2	p
,829	3	183	,480

Iz tabele 4 lahko razberemo, da ničelne hipoteze o enakosti povprečnega števila izbranih aktivnosti med programi ne moremo zavrniti pri 5 % tveganju ($p = 0,948$).

Torej se, povprečno število izbranih aktivnosti v kariernem centru med izobraževalnimi programi statistično značilno ne razlikuje.

Tabela 4: Rezultati ANOVE za razlike v povprečnem številu izbranih aktivnosti med izobraževalnimi programi

ANOVA	Vsota kvadratov	Prostostne stopnje	Kvadrat povprečij	F	p
Med skupinami	,838	3	,279	,120	,948
Znotraj skupin	424,114	183	2,318		
Skupaj	424,952	186			

RH2: Mnenje dijakov, da so na praktičnem usposabljanju z delom pridobili nova strokovna znanja, je povezano z izobraževalnim programom.

H0: Mnenje dijakov, da so na praktičnem usposabljanju z delom pridobili nova strokovna znanja, ni povezano z izobraževalnim programom.

H1: Mnenje dijakov, da so na praktičnem usposabljanju z delom pridobili nova strokovna znanja, je povezano z izobraževalnim programom.

Za ugotavljanje mnenj dijakov, da so vsako leto na praktičnem usposabljanju z delom pridobivali nova strokovna znanja izobraževalnega programa in tako nadgrajevali že usvojeno znanje, smo uporabili Hi-kvadrat test, ki temelji na primerjavi dejanskih frekvenc s teoretičnimi.

Tabela 5: Kontingenčna tabela za mnenje dijakov, ali so na praktičnem usposabljanju z delom (PUD) vsako leto pridobivali nova strokovna znanja in tako glede na izobraževalni program nadgrajevali svoje strokovno znanje

Izobraževalni program		Ali si na PUD-u vsako leto pridobival nova strokovna znanja in tako nadgrajeval svoje strokovno znanje?		Skupaj
		Da	Ne	
Hortikulturni tehnik	Št. enot	20	7	27
	Odstotek %	74,1	25,9	100,0
Živilsko prehranski tehnik	Št. enot	29	1	30
	Odstotek %	96,7	3,3	100,0
Naravovarstveni tehnik	Št. enot	49	16	65
	Odstotek %	75,4	24,6	100,0
Kmetijsko - podjetniški tehnik	Št. enot	57	8	65
	Odstotek %	87,7	12,3	100,0
Skupaj	Št. enot	155	32	187
	Odstotek %	82,9	17,1	100,0

Anketirani živilsko prehranski tehniki (96,7 %) in anketirani kmetijsko-podjetniški tehniki (87,7 %) se v večji meri strinjajo, da so na praktičnem usposabljanju z delom vsako leto pridobivali nova strokovna znanja in tako nadgrajevali svoje znanje. Medtem ko hortikulturni in naravovarstveni tehniki, ki se sicer tudi strinjajo s trditvijo, vendar je 26 % hortikulturnih tehnikov in približno 25 % naravovarstvenih tehnikov mnenja, da na PUD-u niso pridobili novega strokovnega znanja in s tem nadgradili obstoječega. Vrednost Hi-kvadrat testa je 0,028 (tabela 6), zato lahko ničelno domnevo zavrne pri 5% tveganju. Torej so mnenja dijakov o pridobivanju in nadgrajevanju novih strokovnih znanj na praktičnem usposabljanju z delom povezana z izobraževalnim programom. Večji delež naravovarstvenih in hortikulturnih tehnikov v primerjavi z živilsko prehranskimi in kmetijsko-podjetniškimi tehniki, se je strinjalo, da so na praktičnem usposabljanju z delom vsako leto pridobivali nova strokovna znanja ali nadgrajevali stara.

Tabela 6: Rezultati Hi-kvadrat testa o mnenju dijakov, ali so glede na izobraževalni program na praktičnem usposabljanju z delom vsako leto pridobivali nova strokovna znanja in tako nadgrajevali svoje strokovno znanje

	Vrednost	Prostostne stopnje	p (dvostranska)
Pearsonov Hi-kvadrat	9,132a	3	,028
Št enot	187		
a. 1 celica (12,5%) ima pričakovano vrednost manjšo od 5. Najmanjša pričakovana vrednost je 4,62. Ker je manj kot 20 % teoretičnih frekvenc manjših od 5, ter ker je najmanjša teoretična frekvenca večja od 1, pogoji Hi-kvadrat testa niso kršeni.			

RH3: Starost dijakov je povezana s samooceno posameznih ključnih kompetenc.

H0: Samoocena ključnih kompetenc ni povezana s starostjo dijakov.

H1: Samoocena ključnih kompetenc je povezana s starostjo dijakov.

Za preverjanje hipotez glede povezanosti starosti dijakov s samooceno posameznih ključnih kompetenc bomo uporabili Spearmanov koeficient korelacije, s katerim bomo ugotovili, ali so spremenljivke med seboj statistično značilno povezane ali ne. Med kulturno zavestjo in izražanjem ter starostjo obstaja statistično značilna negativna, šibka povezanost ($r = -0,147$) pri 5% tveganju (tabela 7). Z višanjem starosti se statistično značilno zmanjšuje samoocena kulturne zavesti in izražanja. Pri ostalih spremenljivkah ne prihaja do statistično značilnih povezanosti pri 5% tveganju ($p > 0,05$).

Tabela 7: Spearmanovi koeficienti korelacije za samooceno posameznih ključnih kompetenc in starosti

		Starost po skupinah
Sporazumevanje v maternem jeziku	Spearmanov koeficient korelacije	-,085
	p (dvostranska)	,246
	Št. enot	187
Sporazumevanje v tujem jeziku	Spearmanov koeficient korelacije	-,047
	p (dvostranska)	,523
	Št. enot	187
Matematična kompetenca ter osnovne kompetence v znanosti in tehnologiji	Spearmanov koeficient korelacije	-,031
	p (dvostranska)	,674
	Št. enot	187
Digitalna pismenost	Spearmanov koeficient korelacije	,042
	p (dvostranska)	,564
	Št. enot	187
Učenje učenja	Spearmanov koeficient korelacije	,008
	p (dvostranska)	,912
	Št. enot	187
Socialne in državljanske kompetence	Spearmanov koeficient korelacije	-,008
	p (dvostranska)	,918
	Št. enot	186
Samoiniciativnost in podjetnost	Spearmanov koeficient korelacije	-,090
	p (dvostranska)	,220
	Št. enot	187
Kulturna zavest in izražanje	Spearmanov koeficient korelacije	-,147*
	p (dvostranska)	,044
	Št. enot	187

S testom smo dokazali, da starost ni povezana s samooceno ključnih kompetenc, razen pri kompetenci kultura zavesti in izražanje, pri kateri se z višanjem starosti samoocena zmanjšuje. Tako tretje raziskovalne hipoteze, da je starost dijakov povezana s samooceno posameznih ključnih kompetenc, ne moremo potrditi.

RH4: Mnenje dijakov, ali so svojo kariero začeli graditi že, ko so bili v 2. letniku prvič na praktičnem usposabljanju z delom, je povezano s starostjo.

H0: Mnenje dijakov, ali so svojo kariero začeli graditi že, ko so bili v 2. letniku prvič na praktičnem usposabljanju z delom, ni povezano s starostjo.

H1: Mnenje dijakov, ali so svojo kariero začeli graditi že, ko so bili v 2. letniku prvič na praktičnem usposabljanju z delom, je povezano s starostjo.

Med dijaki, starimi 16 in 17 let, jih 50,7 % meni, da so kariero začeli graditi že v 2. letniku, ko so bili prvič na praktičnem usposabljanju z delom. Pri starosti 18 let je takega mnenja 56,9 % dijakov, medtem starostni skupini 19 in 20 let 46,4 % dijakov meni, da so kariero že začeli graditi, ko so v 2. letniku prvič opravljali praktično usposabljanje na delovišču (tabela 8).

Tabela 8: Kontingenčna tabela za mnenje dijakov, ali so svojo kariero začeli graditi že, ko so bili prvič na praktičnem usposabljanju z delom (PUD) v 2. letniku, glede na starostne skupine

Starost po skupinah		Ali si svojo kariero že začel graditi, ko si bil prvič na PUD-u v 2. letniku?		Skupaj
		Da	Ne	
16 - 17 let	Št. enot	34	33	67
	Odstotek %	50,7	49,3	100,0
18 let	Št. enot	29	22	51
	Odstotek %	56,9	43,1	100,0
19 - 20 let	Št. enot	32	37	69
	Odstotek %	46,4	53,6	100,0
Skupaj	Št. enot	95	92	187
	Odstotek %	50,8	49,2	100,0

Vrednost Hi-kvadrat testa je 0,525 (tabela 9), torej ničelne domneve ne moremo zavrniti pri 5 % tveganju. Tako mnenja dijakov o gradnji kariere že v 2. letniku, ko so bili prvič na praktičnem usposabljanju z delom, niso povezana s starostjo dijaka.

Tabela 9: Rezultati Hi-kvadrat testa za starostne skupine glede na gradnjo kariere v 2. letniku na praktičnem usposabljanju z delom

	Vrednost	Prostostne stopnje	p (dvostranska)
Pearsonov Hi-kvadrat	1,290a	2	,525
Št. enot	187		
a. 0 celic (0,0%) ima pričakovano teoretično frekvenco manjšo od 5. Najmanjša teoretična frekvenca je 25,09.			

RH5: Povprečno zadovoljstvo z izbiro delovišča se razlikuje med skupino dijakov, ki menijo, da so v času praktičnega usposabljanja z delom napredovali na strokovnem in osebnostnem področju in tistimi, ki menijo, da niso.

H0: Med dijaki, ki so bili zadovoljni z izbranim deloviščem ter tistimi, ki niso bili, ne prihaja do razlik v mnenju, da so v času praktičnega usposabljanja z delom napredovali na strokovnem in osebnostnem področju.

H1: Med dijaki, ki so bili zadovoljni z izbranim deloviščem ter tistimi, ki niso bili, prihaja do razlik v mnenju, da so v času praktičnega usposabljanja z delom napredovali na strokovnem in osebnostnem področju.

Anketirani dijaki, ki menijo, da so v času praktičnega usposabljanja z delom napredovali na strokovnem in osebnostnem področju, so zadovoljstvo z izbranim deloviščem ocenili s povprečno oceno 4,7. Medtem ko so anketirani dijaki, ki so menili, da v času praktičnega usposabljanja z delom na tem področju niso napredovali, so zadovoljstvo z izbiro delovišča ocenili s povprečno oceno 3,7 (tabela 10).

Tabela 10: Opisne statistike za zadovoljstvo z izbranim deloviščem glede na mnenje dijakov, ali so v času praktičnega usposabljanja z delom (PUD) napredovali na strokovnem in osebnostnem področju

Ali si v času PUD-a napredoval na osebnostnem in strokovnem področju?		Št. enot	Povprečje	Std. odklon	Std. napaka od povprečja
Kako si bil zadovoljen z izbranim deloviščem?	Da	163	4,7055	,56582	,04432
	Ne	22	3,7273	1,20245	,25636

Statistično obstajajo značilne razlike pri 5 % tveganju ($p = 0,001$) v zadovoljstvu z izbranim deloviščem med tistimi dijaki, ki so v času praktičnega usposabljanja z delom napredovali tako na osebnostnem kot strokovnem področju ter tistimi, ki niso.

Tabela 11: T-test za neodvisna vzorca za povprečno zadovoljstvo z izbranim deloviščem glede na skupini dijakov, ki menijo, da so v času praktičnega usposabljanja z delom napredovali na strokovnem in osebnostnem področju in tistimi, ki menijo, da niso

Kako si bil zadovoljen z izbranim deloviščem?	Levenov test enakosti varianc		T-test za neodvisne vzorce						
	F	p	Testna statistika	Prostostne stopnje	P (2-stranska)	Razlika povprečij	Std. napaka od razlike povprečij	95% interval zaupanja	
								Sp. meja	Zg. meja
Predpostavka o enakosti varianc	28,806	,000	6,425	183	,000	,97825	,15225	,67785	1,27865
Predpostavka o neenakosti varianc			3,760	22,271	,001	,97825	,26017	,43908	1,51742

Na osnovi rezultatov lahko zaključimo, da je zadovoljstvo z izbranim deloviščem povezano tudi z napredkom dijaka tako na strokovnem kot osebnostnem področju. Iz tega sledi, da je praktično usposabljanje z delom večjega pomena za karierni razvoj dijakov in s tem eden izmed temeljnih gradnikov kariernega centra Biotehniškega centra Naklo.

5 Zaključek

Kljub temu, da se dijaki zavedajo, da so za gradnjo kariere odgovorni sami, jih je potrebno usmerjati na pravo pot in jim pomagati pri pričetku gradnje kariere, da nadgrajujejo svojo strokovnost in začnejo slediti svojim željam in cilju in s tem nadaljujejo tudi v času študija. Dijaki, ki bodo svoje izobraževanje zaključili, bodo lahko usvojena praktična znanja in spretnosti, ki so jih pridobili na praktičnem usposabljanju z delom, s pridom uporabljali pri iskanju zaposlitve. Saj kot ugotavljajo Novak, Šifrner in Šprajc (2012), so mladi, ki imajo že izkušnje z delom pri delodajalcih in s tem povezane delovne izkušnje, bolj konkurenčni na trgu dela in imajo večje možnosti za hitrejšo zaposlitev.

Pri tem lahko pomagajo različne aktivnosti kariernega centra Biotehniškega centra Naklo, ki dijake usmerjajo pri vodenju kariere in jim pomagajo najti pravega delodajalca za opravljanje praktičnega usposabljanja ter pomagajo pri njihovih življenjskih poteh in poklicnih odločitvah. V prihodnosti je želja po oblikovanju različnih vsebin, ki jih bo nudil karierni center in bodo dijakom pomagale pri razvoju njihove kariere, pri pridobivanju specifičnih znanj ter razvijanju osebnostnih lastnosti. Dijakom, ki se po končanem šolanju nameravajo zaposliti, pa karierni center lahko pomaga z vsebinami na temo iskanja prve zaposlitve. S predstavitvijo različnih študijskih programov v sklopu kariernega centra se bodo dijaki lahko tudi lažje odločali pri nadaljevanju izobraževanja.

Literatura

- BC Naklo. Pridobljeno 4. 6. 2018 na <http://www.bc-naklo.si/>
- Drobnič, J. (2012). Novi pristopi pri vodenju kariere, ki izhajajo iz teorije socialnega učenja. Šolsko polje, letnik XXIII, št. 3-4, str. 13-29. Pridobljeno 25. 5. 2018 na <https://www.dlib.si/stream/URN:NBN:SI:DOC-LZNQ6UQ7/fdba5ac4-3e69-4747-9a9d-4a8aa2506b8e/PDF>
- Greenhaus, J.H., Callanan, G.A. in Godshalk, V.M. (2010). Career Management. 4th ed. ZDA.
- Javrh, P. (2001). Razvoj učiteljeve poti: Splošne in andragoške zakonitosti razvoja kariere. Ljubljana: Andragoški center Slovenije. Pridobljeno 26. 7. 2018 na http://www.mizs.gov.si/fileadmin/mizs.gov.si/pageuploads/podrocje/odrasli/Gradiva_ESS/ACS_Izobrazevanje/ACSIzobrazevanje_11Splosne.pdf
- Kenny, M.E., Blustein, D.L., Haase, R.F., Jackson, J., Perry, J.C. (2006). Setting the Stage: Career Development and the Student Engagement Process. Journal of Counseling Psychology, 53 (2), 272-279.

- Kodelja, Z. (2005). Vseživljenjsko učenje – od svobode k nujnosti. *Sodobna pedagogika*, let. 56, št. 2, str. 10-21.
- Lipičnik, B. (1998). *Ravnanje z ljudmi pri delu*. Ljubljana: Gospodarski vestnik.
- Novak, V., Šifrer, J. in Šprajc, P. (2012). Pripravljenost študentov za sodelovanje v kariernem centru fakultete. *Pedagoška obzorja*, 27(1-2), 145-157.
- Zavod RS za zaposlovanje (ZRSZ). (2015). *Kariera se ustvari, ne zgodi*. Ljubljana: Zavod RS za zaposlovanje. Pridobljeno 25. 5. 2018 na https://www.es.gov.si/_files/4337/kariera_se_ustvari_ne_zgodi.pdf
- Zavod RS za zaposlovanje (ZRSZ). (2015). *Karierna zrelost*. Ljubljana: Zavod RS za zaposlovanje. Pridobljeno 25. 5. 2018 na http://spletisvojokariero.si/prenosi/prirocnik/66a_ZRSZ-Vpra%C5%A1alnik%20karierne%20zrelosti_prirocnik-PRINT.pdf.